

VII. ÉVFOLYAM
2. SZÁM
ROMA LAP
1999. FEBRUÁR
ÁRA: 98 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

P OSTAFORDULT V AL

„Hogy ne legyünk a legkisebbek”

Ötszöröse a cigány munkanélküliség az országos átlagnak. Nagyban megfogalmazódik a diszkrimináció. Pl: cigányt nagyon keveset foglalkoztatnak a munkavállalók. Fölvetődik a kérdés, a cigány emberen múlik-e, hogy nincs munkája, vagy talán azon, hogy nem is akar dolgozni?

Amikor dolgozhatott mindenki, férfi, nő, fiatal, mindenki kereste a helyét a világban. Dolgoztak, hogy megéljenek, jó környezetben. A nem is olyan távoli múltban, nagyon kevés cigány volt az országban, aki nem akart dolgozni.

Környezetemben sajnos, még nem volt olyan cigány fiatal, aki gimnáziumba, vagy egyetemre járt volna. Ma ez már nem probléma, de van egy másik, hogy a legtöbb roma család nem tudja vállalni az ezzel járó terheket.

Címlapon: Csabai István felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik havonta, a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon/fax: (56) 372-269.

Főszerkesztő: Paksi Éva.

Tervezőszerkesztő: Pozsa József.

Munkatársak: Botosné Köté Lilla,
Bubáné Csapó Ilona, Bujdosó Jánosné,
Pálfi Elvira, Rácz Zsuzsa.

Feladás kiadó: Farkas Flórián.

Nyomdai munkák:

REPRÓ STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég,
Verseghy Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Ha mégis sikerül szakmát tanulni, nem kap munkát. Egészséges munkabíró emberek kénytelenek segélyekből élni. Egyre több az elbocsátás a munkahelyekről, nő a nélkülözés a családokban és nem csak a cigányok között.

Mit hoz a jövő? Mi vár ezekre az elszegényedett, vagyontalan emberekre? Csak tengetik életüket. Kilátásaik a jövőre nézve a teljes bizonytalanság.

A cigányság évszázadokig megtartotta összetartozását. Ma érezni és egyre jobban éreztetni kell az egymásra utaltságot. Csak együtt, egymásért való küzdelemben van az erőnk.

Gondoljunk a múlt századokra és rájövünk, hogy „Hosszú út” vezetett el bennünket idáig. Reméljük ez foly-

tatódik, bízunk vezetőinkben és országunk miniszterelnökében, hogy látják a cigányság súlyos gondjait.

Szavainknak a cigány vezetőinken keresztül el kell jutni az emberekhez, akik változtatni tudnak azon, hogy a cigány is végre emberhez méltó életet éljen. Gyökereink nagyon mélyek, koronánk szerteágazó, ápolgatni vezetőinknek kell. Hosszú utat tettünk meg idáig, és ha a cigányság nem ápolja önmagát, sivatagi viszonyok várnak ránk és fiataljainkra. A tanulás adhat erőt a cigányságnak. Vezetőink és a kormány sok segítséget adnak felemelkedésünkhöz, hogy méltó helyet foglaljunk el a világban. Cigány politikusainknak nagyon keményen kell lépni a legnagyobb kisebbségért, hogy ne legyünk a legkisebbek.

A kisebbségi vezetők fordítsanak nagyobb figyelmet a Borsod megyei cigányság északon fekvő részére is, mert szerintünk az itteni cigányság helyzete a legkritikusabb. Segítség nélkül helyzetünk csak rosszabbá válik.

Üdvözzel:

Matisz Miklósné
Baktahé

Enciklopédia

Rigó (Rábaközi) Gábor (1898-1968)

Cigánykarmester, az első rajkőzenei zenei vezetője. Rigó Jancsi volt a nevelőapja. 6 éves korában kezdett hegedülni, 14 éves volt, amikor a neves primás bevette a zenekarába. A Nemzeti Zenedében zeneszerzést és zeneelméletet tanult. Rigó Jancsi zenekarával Dél-Amerikában és Rigóban járt. Az első világháború éveiben Kurina Simi zenekarában muzsikált.

Az Ostende kávéház rajkőzenekarát 1936-ban alakította meg, és azzal egész Európát bejárta, majd Amerikába is elkísérte. Gondoskodott a kiöregedett rajkók utánpótlásáról is. Toki Horváth Gyula, Horváth Elemér és sokan mások, az ő rajkőzenekarából indultak el a muzsikusi pályán. Legutolsó együttesével 1949-ben Olaszországban szerepelt.

Farkas Jenő (1899-1949)

Híres primás. Apja Szombathely kedvelt primása volt, fiát már 7 éves korától tanította hegedülni. Az ifjú muzsikos 14 éves, amikor megalakítja együttesét. Az első világháborúban mint tábori zenész, jótékony célú hangversenyeket adott. Leszerelése után Szombathelyre tért vissza, majd hosszabb külföldi körutat tett. Egy évig Norvégiában muzsikált, s utána

több olasz nagyváros és Hamburg volt sikeres szereplésének főbb állomása. 1927-ben jött zenekarával Budapestre, s évekig a Spolurits kávéházban muzsikált. Rádiószeresei csak fokozták a hírnevét, és 1930-ban, a Rádióélet c. hetilap népszerűségi versenyén, Magyar Imre után az előkelő második helyet érte el.

(Csemer Géza: Habiszi)

Cigány bújdosó

Lángokból ébred a hajnal
Az ég a földhöz ér
Elhagytad a szívem partját
Pedig ajkam folyója enni kér
Sarumat kötözi a bánat
Templomok rejtekén nem remél
Inkább hosszú útra indulok
Vár a keleti szél

Erdőanya siratja szívünk
Rózsakeresztre feszítjük szerelmünk
Elszáradt lelkünknek fája
Nem lesz most már
Soha többé Szent virága
Ladikon suhan át az élet
Vásznát a szél rongyosra tépte
A cigánynak vándorbot kezében
Hontalan bolyong zokogva szívében.

5000 Ft

Árnyék

Továtűnő szárnyak suhogása
Mozdulatlan templomok sóhajában
Eltáncolt imádságok igazgyöngyei
Letoszanya száríjába rejtve
Mindenségre feszülő mantrák
Évezredek szakadéka fölött
Lebegő Isten-lélek
Tiszta fények követe
Mint szívritmusóceán morajlása
Egyetlen pillanatba tömörülő múlt
A jövő sikolyában, rózsaszírom hullató
Árnyék a lét.

Gyepszéli Anziks

A csordakútból Pólika arca felsugárzik:
nem öletik meg a szerelem!
Kápolnavirág szemében áldozik a nap,
a kígyózó út alabástromarcú viskóiban
zöld ágra virágot lehel.

Itt születnek a füvek.
Ölünkhöz üstökös gyöngyike hajlik,
a partaljai öt tó jege szemünkben rian.
Széthulló arcunk mosolyát szánkköré gyűjti az idő:
suvadunk; mint csontról a hús sorsunk kitűnik.

5000 Ft

Jelentés a kisebbségi önkormányzatokról

Dr. Kaltenbach Jenő kisebbségi ombudsman egyeztetésre hívta a nemzeti és etnikai kisebbségek képviselőit február 22-ére. A tanácskozáson az országgyűlési biztos a kisebbségi választások kapcsán feltárt visszasságokat és megoldási javaslatokat ismertette a kisebbségek képviselőivel.

A regisztráció kivételével többségében egyetértettek a jelenlévők az ombudsman törvénymódosító javaslataival és azzal, hogy több kérdésben az Alkotmánybírósághoz kíván fordulni. A törvények ugyanis nem biztosítják, hogy az adott kisebbség képviselőit valóban az adott kisebbséghez tartozó állampolgárok lássák el. Kaltenbach Jenő szerint az alkotmány rendelkezései ellentmondanak egymásnak. Az egyik rendelkezés a kisebbségi közösségeknek adja meg az önkormányzathoz való jogot, a másik viszont minden nagykorú magyar állampolgárnak lehetővé teszi, hogy a kisebbségi önkormányzati választáson akár szavazóként, akár jelöltként részt vegyen.

A kisebbségi jogok országgyűlési biztosja indokolatlanul szigorúnak tartja azt a jogszabályi előírást, ami az országos kisebbségi önkormányzatok megalakítását az elektorok háromnegyedének részvételéhez köti.

A törvény értelmében a nemzetiségi jelöltek kedvezményes mandátumhoz juthatnak a települési önkormányzatokban: a kisebbségi ombudsman szerint ezt a lehetőséget meg kell szüntetni, mert szintén visszaélésekre ad módot.

A kisebbségi biztos a vizsgálat lezárásaként több törvény módosítását, illetve megsemmisítését javasolja az Országgyűlésnek. Emellett indítványozza az Alkotmánybíróságnál annak megállapítását, hogy a nemzeti és etnikai kisebbségi törvény részletes eljárási szabályok nélkül nem felel meg az alkotmány előírásainak. Emiatt kéri a testületet, kötelezze az Országgyűlést arra, hogy a meghírsult vagy határozatképtelen elektori gyűlések megismétlésére, újbóli összehívására vonatkozó eljárási szabályokat alkossa meg. Ezzel megnyílna a lehetőség a bojkott miatt meg nem ala-

kult országos román önkormányzat 2002 előtti létrehozására is.

Osztójkán Béla, az Országos Cigány Önkormányzat vezetője a tanácskozás után elmondta: nem tartja indokoltnak a választók regisztrálását. Ezt az adminisztratív lépést csak akkor támogatná, ha az kizárná a diszkriminációt.

Országos Kisebbségi Önkormányzati Választások

Bolgár

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 62
2. Szavazók száma: 62
3. Érvénytelen szavazólap: 0
4. Az országos önkormányzat létszáma: 16

Cigány

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 2798
2. Szavazók száma: 2262
3. Érvénytelen szavazólap: 219
4. Az országos önkormányzat létszáma: 53

Görög

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 84
2. Szavazók száma: 84
3. Érvénytelen szavazólap: 0
4. Az országos önkormányzat létszáma: 21

Horvát

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 280
2. Szavazók száma: 264
3. Érvénytelen szavazólap: 0
4. Az országos önkormányzat létszáma: 39

Lengyel

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 128
2. Szavazók száma: 128
3. Érvénytelen szavazólap: 0
4. Az országos önkormányzat létszáma: 15

Német

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 1036
2. Szavazók száma: 1003
3. Érvénytelen szavazólap: 6
4. Az országos önkormányzat létszáma: 53

Örmény

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 119
2. Szavazók száma: 119
3. Érvénytelen szavazólap: 0

4. Az országos önkormányzat létszáma: 23

Román

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 0
2. Szavazók száma: 0
3. Érvénytelen szavazólap: 0
4. Az országos önkormányzat létszáma: 0

Ruszin

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 40
2. Szavazók száma: 39
3. Érvénytelen szavazólap: 1
4. Az országos önkormányzat létszáma: 20

Szerb

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 133
2. Szavazók száma: 132
3. Érvénytelen szavazólap: 0
4. Az országos önkormányzat létszáma: 33

Szlovák

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 292
2. Szavazók száma: 289
3. Érvénytelen szavazólap: 3
4. Az országos önkormányzat létszáma: 53

Szlovén

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 41
2. Szavazók száma: 41
3. Érvénytelen szavazólap: 1
4. Az országos önkormányzat létszáma: 21

Ukrán

1. Az elektori gyűlésen megjelentek száma: 19
2. Szavazók száma: 19
3. Érvénytelen szavazólap: 0
4. Az országos önkormányzat létszáma: 15

„Újra kell gondolni a kisebbségpolitika jövőjét”

Az Emberi jogi kisebbségi és vallásügyi bizottság 1999. február 23-án tartotta soron következő ülését. A napirendi pontok között szerepelt többek között az Országos Kisebbségi Önkormányzatokkal történő közigazgatási egyeztetés kérdésének megvitatása, valamint az Országos Cigány Önkormányzat, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának, az Ukrán Országos Önkormányzat, az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat elnökének, valamint a Magyarországi Románok Országos Önkormányzata volt elnökének meghallgatása.

Az ülésen résztvevő kisebbségi vezetők véleménye szerint a kisebbségi és választójogi törvényen mielőbb módosítani kell. **Berényi Mária** elmondta, hogy a Magyarországon élő románok még sohasem érezték ennyire rosszul magukat, mint most, mert nem tudták megalakítani országos önkormányzatukat.

Doncev Toso, a kisebbségi hivatal elnöke ígéretet tett arra, hogy a románok valamilyen formában meg fogják kapni azt a 27 millió forintos támoga-

tást, ami eredetileg az országos testületnek járt volna.

Farkas Flórián az Országos Cigány Önkormányzat elnöke szerint nagy volt annak a veszélye, hogy a kisebbségek egy része nem tudja létrehozni a saját testületét, önkormányzatát. Nem tudja mi történt volna akkor, ha Magyarországon nem csupán a románok, de a németek, a szlovének, a horvátok és a cigányok sem tudták volna megalakítani országos önkormányzatukat. Óriási szerencse és csoda, hogy ez nem így történt. A kormánynak el kellene dön-

tenie, mondta, hogy milyen kisebbségi politikát akar és milyen kisebbségi önkormányzatokra lenne szüksége. Hogyha adminisztratív önkormányzatokra van szükség, akkor ugyanaz lesz, mint négy évvel ezelőtt. Nem hiszi, hogy a jelenlévő országos kisebbségi önkormányzatok vezetői közül bárki is a 4 évvel ezelőti kisebbségpolitikát akarja, mert akiket most újra választottak, azoknak bizonyítani kell. Mind a régi-eknek, mind az újaknak.

Duplájára nőtt a kisebbségi önkormányzatok létszáma. Ezek a helyi kisebbségi önkormányzati vezetők, ha nem bizonyítanak, ha nem tudnak eredményt elérni, elmegy a politizáló kedvük. És ugyanez vonatkozik az országosra önkormányzatokra is. Pontosan arra elég a költségvetés, hogy papír és írószer legyen. El kell dönteni, hogy programorientált tevékenységet felvállaló és lebonyolító önkormányzatot akarunk-e? Valós kisebbségpolitikát akarunk teremteni Magyarországon, vagy szimbolikus, adminisztratív kisebbségpolitikát? És akkor nem fogalmazódik meg ilyen kérdés a pénzügyi részéről, hogy egyeztet, vagy egyeztethet. Meg kellene ismerni azt a fogalmat, hogy számonkérés, politikai számonkérés. Ez még a kisebbségi politikára soha nem volt jellemző. Egy olyan modellt kell fölláttani, amiben a hazai kisebbségek jól érzik magukat és nem sajnálják magukat a helyi képviselők, amiért településeiken létrehozták az önkormányzataikat. Újra kell gondolni a kisebbségpolitika jövőjét Magyarországon. Az Országos Cigány Önkormányzat ma is fontosnak tartja, hogy a középtávú cselekvési program az első negyedévben kerüljön a kormány elé, és születessen egy egészen új kormányzati határozat és egy kormányrendelet.

Farkas Flórián szerint valamennyi, az adott kisebbséghez tartozó intézményt át kell adni az adott kisebbségnek, illetve lehetőséget kell biztosítani, hogy létrehozasson intézményeket. Ezzel, mintegy megteremtődne a kisebbségi önkormányzatiság intézményesülése.

R. Zs.

Országos Cigány Önkormányzati Választás – 1999.

„Ő a mi csodagyerekekünk.”

Egy belegrádi roma kislány a 12 éves **Rákóczi Karolin** 1997-ben Oroszlánköröm-díjat kapott. A kislány alig pár hónap alatt a hátrányos helyzetű, nehezen kezelhető és tanítható gyerekek közül a „normál” osztályba birkózta föl magát, ahol kitűnően helyt is állt.

A díj alapítója minden esetben olyan gyerekeket támogat, akik behozonyították tudásukat, tehetségüket. Ezt a díjat legelőször **Szász Marci** érdemelte ki, aki azóta nem úgy él, mint a vele egykorú gyerekek. Belőle reklámsztár lett, magáándiákként tanul. Karolinnak nem változott meg ennyire az élete.

Belegrád kicsi falu, Hajdú-Bihar Megyében. A cigánytelepen nemrég épült házak sorakoznak. Karolinék az utca végén egy rózsaszínűre festett, ajtó nélküli házban élnek. A kislány édesanyja nem adott interjút lapunknak, mondván, elege van az újságírókból, mert csak hazugságot írnak!

- Állandóan ide járnak a lakásomra, és megzavarnak bennünket. Mindenkinek csak Karolin kellene, de nem törődnek azzal, hogy a gyereket teljesen felzaklatják.

Karolinnal Nyírteleken, a Kedves Ház-ban találkoztunk. Nagy barna szemével rám nézett, és félelmet olvasztott ki a szeméből. Gátlásaitól gyorsan megszabadult, és mint gyakorlott interjúalany elkezdett mesélni:

- Az én családom nagyon szegény, hatan vagyunk testvérek, én vagyok az ötödik a családban. Édesanyám a kistestvéremmel van otthon, aki öt éves, de nem jár óvodába, mert nem tetszik neki, anyukám pedig nem erőlteti. A családipótlékból és segélyekből tart el bennünket. Édesapánról nem szívesen beszélek, hiszen én nem szeretem őt, soha nincs velünk akkor, amikor szükségünk lenne rá.

Az iskolába is úgy kerültem, hogy **Lázár Péter** tanár bácsi eljött értem, és azt mondta, hogy iskolába kell jánom. Második osztályos koromig ő tanított és harmadikban kerültem át a magyarok közé. Eleinte csak cigány osztálytársaim voltak, hiszen el voltunk választva a többiektől. Én azért kerülhettem át a cigány osztályból a másik osztályba, mert jól tanultam.

Karolin és tanító nénije

- Az osztálytársaiddal milyen a kapcsolatotod?

- Most már jó, bár amikor odakerültem közéjük, akkor sokszor csúfoltak azért mert cigány vagyok és ez nagyon bántott. Elhatároztam, hogy csak azért is megmutatom, hogy én is vagyok olyan okos, mint ők, és elkezdtem szorgalmasan tanulni. Az eredmény meg is mutatkozott, hiszen kaptam egy Oroszlánköröm díjat, amit csak azok a gyerekek kaphatnak meg, akik valamilyen nagyon tehetségesek. Én azért kaptam, mert sikerült felküzdeni magam a nehezen tanuló gyerekek közül a „normál” osztályba, és ott nagyon jól tanultam. Az Oroszlánköröm díjjal kaptam egy számítógépet, és egy könyvet, amit itt használhatok a kollégiumban, amikor csak akarok. Általában játszani szoktam rajta, mert a tanuláshoz még nem tudom használni.

- Szeretsz iskolába járni?

- Igen, bár volt egy olyan időszakom, amikor jobb volt a nagylányokkal csavarogni és szabad életet élni, így nagyon elhanyagoltam az iskolát.

- Édesanyád mit szólt ahhoz, hogy kerültél az iskolát?

- Sokáig nem tudott róla, de amikor megtudta, nagyon ideges volt és veszekedett velem. Azt mondta, hogy iskola

nélkül soha nem leszek okos, és hogy mennem kell iskolába, mert akkor nem lehetek rendőr. Azóta rendszeresen járok, és megpróbálok szorgalmasan tanulni, hiszen minden évben kiutazunk Hollandiába egy kedves családhoz, és ők is azt mondták, hogy csak akkor mehetek hozzájuk, ha megtartom a jó eredményeimet és nem fogok rosszat csinálni. Ha lehetne egy kívánságom, azt kívánnám, hogy varázsló legyek, és Hollandiában lakjam.

- És miért szeretnél varázsló lenni?

- Azért mert szeretném megváltoztatni ezt a világot, amiben most élünk. Jobb legyen minden és boldogan ébredjenek az emberek reggelente. Ne legyenek szegények, mert sajnos én is nagyon szegény családba születtem. Bár itt a kollégiumban majdnem mindenki szegény családból jött. Belegrádon a cigányok 90 százaléka nagyon szegény. De talán ha tanulok, minden megváltozik, és az én családomnak majd könnyebb lesz az élete.

Nagy Magdolna, igazgatónő:

- Karolin amikor bekerült az első osztályba, akkor ő is azok között a cigány gyerekek között tanult, akik nagyon nehezen haladtak a tananyaggal és fél év után kiderült, hogy valami

mást vagy másképpen kellene nekik tanítani. Ezek a gyerekek küszködnek a tananyaggal, így ez az osztály lett a felzárkóztató osztály. Mi nem azt akartuk, hogy a gyerekeket elkülönítsük egymástól, hanem éppen úgy próbáltunk dolgozni, hogy utána beintegráljuk őket a másik csoportba. Ennek az a lényege, hogy cigány pedagógus tanítsa őket. A cigány gyerekek egy sajátos kis közösségben élnek, sajátos időkeretben. A cigány származású tanárnő ismeri problémáikat, értékeiket, kultúrájukat.

Rendszeresen nyílt napokat szervezünk, amelyekre nem csak a szülő, de a kisebb testvérek is eljöhetnek. Iskolánkban jelenleg 327 tanuló jár ebből 41 gyerek cigány származású. Pedagógusaink száma 31 ami nagyon jó, hiszen elég közeli, szinte baráti kapcsolathoz állnak a gyerekekkel. Eleinte a cigány szülők nem örültek annak, hogy külön osztályba fognak járni a gyerekek, de pontosan azért, hogy a cigány szülőkkel tartani tudjuk a kapcsolatot, kijártunk a telepre, behívtuk őket az iskolába, rájöttek, hogy ez nem is olyan rossz, és elfogadták.

Belegrád – itt lakik Karolin

Én, aki nem vagyok cigány ember, magamtól sohasem tudtam volna, hogy őket másképpen kell tanítani. A másképpent úgy értem, hogy nem hogy nem kell nekik megtanítani az előírt tananyagot, hanem igazából a környezet legyen más, az időkeret legyen rugalmasabb és nagyon fontos az otthonról kapott tapasztalatukat bevinni a tanítási órákra és a foglalkozásokra, mert ezek a gyerekek másképpen nőnek fel, szabadabb közegben.

Nagyon fontos az integrációnál, hogy az osztályfőnök nyomon kövesse a gyereket, és hogy a bekerült közösségbe elfogadják a többiek. Nagyon nagy szerepe van az osztályfőnöknek az elfogadtatásban. Ez játszódott le Karolinnál is. Elfogadták a gyerekek, mert látták, hogy szorgalmas, bár eleinte neki is voltak problémái. Talán azért mert ő maga is nagyon nehezen nyílik meg és nehéz hozzá közeliférközni. Én nem mondanám azt Karolinra, hogy csoda gyerek, ő a pedagógusok számára talán azért csoda, mert le tudta győzni azokat a körülményeket, amelybe beleszületett. Karolinnak nagy szüksége van az állandó odafigyelésre, mindig éreznie kell, hogy ott állunk a háta mögött, mert ha ez nincs meg és elengedjük a kezét akkor visszaesik a tanulásban.

Vannak vágyai, vannak elképzelései, amelyeket meg is valósíthat, ha nagyon akar, hiszen ő tényleg nagyon okos kislány. Én azt hiszem egy időben azért nem járt iskolába, mert felkavarodott egy kicsit a hímvétől, megzavarta őt ez és önmagával volt baja. Ez volt az oka annak, hogy elzárkóztunk az újságírók elől, úgy láttuk, hogy nem használ neki, sőt hátráltatja a fejlődését. De sikerült őt visszaterelni a megfelelő mederbe és most már ugyanolyan mint volt. Ő a mi csodagyerekekünk.

Rácz Zsuzsa

Nagy Magdolna igazgatónő

Rongyszőnyeg-szövő tanfolyam

1998. december 11-én, Szolnokon az Oktatási és Továbbképzési Központban öt hónapos intenzív rongyszőnyegszövő tanfolyam indult. A tanfolyam szervezői: az Oktatási és Továbbképzési Központ Alapítvány, a Debreceni Regionális Munkaerőfejlesztő és Képző Központ, és a Szolnoki Munkaügyi Központ.

Raffael Jánosné oktatásszervező vállalta, hogy a hallgatóknak megtanítsa a szövés alapjait.

- Miért épp rongyszőnyeg szövést tanulhatnak az idejő emberek?

– Mielőtt ezt a tanfolyamot megszerveztem, piackutatást végeztem, és az eredmény az volt, hogy szükség van a piacon ezekre a szőnyegekre, de csak akkor, ha piacképes termékeket tudunk készíteni. A tanfolyam tervezete tizennyolc főre készült, de orvosi alkalmassági vizsgálat után csak tizenhárom emberrel tudtuk elkezdni az oktatást. A tanfolyamon most egy fiú és tizenkét nő tanul. Szolnok megye különböző településeiről járnak be minden nap a hallgatók, és úgy látom örömmel jönnek. Az Oktatási Alapítvány titkárával **Paksi Évával** megbeszéltük, hogy a továbbiakban

is szervezünk ilyenfajta tanfolyamokat, mert szükség van rá.

Kállai Lidia 32 éves, Szolnokon lakik. Négyéves kisfiával és élettársával él a Tücsök utcában, egy másfél szobás önkormányzati lakásban:

– Remélem, hogy több lehetőségem lesz, majd az életben, ha elvégzem ezt a tanfolyamot. Sajnos csak a nyolc általános iskolai végzettségem van meg és ezzel lehetetlen elhelyezkedni. Pár évvel ezelőtt itt Szolnokon a Máv kórházban dolgoztam, mint takarító. Nagyon szerettem ott az ápolónőket és a betegeket is. Aztán egy tragikus balesetben elvesztettem az első kisfiamat, és nem bírtam többé a betegekre nézni. Minden alkalommal a kisfiam jutott eszembe, ott hagytam a kórházat. Azóta nem dolgozom sehol. Az élettársam is alkalmi munkából él, így mindenképpen fontosnak

tartottam azt, hogy eljöjjenek ide, és tanuljanak. Lehet, hogy ebben a szakmában elhelyezkedni nem tudok, de egy papírral a kezemben, már nagyobb az esélyem arra, hogy egy varrodába, vagy bárhová el tudjak menni dolgozni. Otthon pedig egy kis mellékes jövedelem forrásnak ott lesz a szőnyeg szövés. Piacon árulni, vagy ha csak magamnak és a családomnak készítek, már akkor is megéri.

Botosné Margó 34 éves, Jászdánynon él két gyermekével.

– Engem minden ami új és érdekes vonz. Amióta a férjemtől elváltam már ez a második tanfolyamom. Előzőleg is itt tanultam egy számítógép-kezelői tanfolyamon, amelyet **Pozsa József** vezetett. Most, hogy hallottam erről a szőnyegszövő tanfolyamról úgy gondoltam, miért is nem próbálhatnám meg ezt is, hiszen lesz még egy papírom, még egy képesítésem és így talán a gyermekeimnek megadhatom azt, amit én annak idején a szüleimtől nem kaphattam meg. Ha vége lesz ennek a tanfolyamnak szeretnék vállalkozásba kezdeni, mert úgy érzem, ennek van ma jövője. Remélem, sikerülni fog a tervem, de ez egyelőre csak egy álom, mert ahhoz, hogy sikerüljön, a tanfolyamot eredményesen el kell végezmem.

Sléder Molnár Melinda 17 éves Rákóczi falváról jár az Oktatási Központba. Ő a tanfolyam legfiatalabb hallgatója.

– A Ruhaipariban tanultam itt Szolnokon, de sajnos beteg voltam, és a sok hiányzás miatt ott kellett hagynom. Egy hónapig dolgoztam varrodában, de onnan elküldtek mert nem feleltem meg. Végül ide jöttem. De nem azért mert ebben a szakmában szeretnék elhelyezkedni, hanem azért, mert otthon szeretném árulni azokat a szőnyegeteket, amelyeket megcsinállok. A szövés mellett pedig tanulni szeretnék. Ami igazán érdekel az a gyors- és

Raffael Jánosné az első szőnyegekkel

gépírás, illetve a számítástechnika. Én ebben látom a jövőmet. Irodában, nem pedig segédmunkásként dolgozni. Bár ehhez mindenképpen tanulnom kell. Úgy érzem, nem vagyok még lekésve semmiről, hiszen még csak 17 éves vagyok.

Gyerő Andrásné 40 éves, kötélki lakos.

– A tanfolyamra azért jelentkeztem, mert sehol sem tudtam elhelyezkedni. Növényolaj Ipari Szakmunkásképzőt végeztem, és van egy betanított varrónői képesítésem. 16 évig dolgoztam Kötélken a varrodában, de sajnos bezárták, és utána nem találtam munkahelyet. Erről a tanfolyamról egy falubeli

tam, mert nem fizették meg rendszeresen a munkámat. Nem bírtam megélni abban a nagyvárosban. Két éve élek Szolnokon, egy hajléktalan szállón. Hogy miért kerültem oda? Felkerestem ugyan a szüleimet, de nem tudnék velük élni, hiszen ők idegenek nekem. Nincsen közös témánk, és zavart, hogy olyan emberekkel éljek, akik kicsi gyerekkoromban magamra hagytak. Van hét testvérem, velük sem tartom a kapcsolatot, én vagyok a harmadik gyerek a családban. Még azt sem kérdeztem meg tőlük, hogy miért hagytak el. Erről a tanfolyamról a Humán Központban hallottam. A tanfolyam elvégzése után számítástechnikát is szeretnék még tanulni.

– **Nem zavar, hogy egyedül vagy fiú a tanfolyamon?**

– Egyáltalán nem, nagyon jó itt a sok lány között, ennyire jól még soha nem éreztem magam. Örülök, hogy itt lehetek, és igyekszem beolvadni a társaságba.

Rác Zsuzsa
Fotó: Pálfi Elvira

Új arc – új köntös

Villáminterjú Varga Ilonával a Cigány Magazin szerkesztőjével

Varga Ilona neve nem ismeretlen, immáron tíz éve, hogy a Kossuth rádióban hetenként elhangzó Cigány Félóra egyik szerkesztője. Átgondolt hangnem és tetten érhető lelkiismeret jellemzi a munkáját, amelyet elismerésként, különböző díjakkal jutalmazták munkásságát: Nívó-díj, 1993-ban Tollerancia-díj (Kollektív-díj), 1996-ban Rom Som-díj (Ember Vagyok), az OCKÓ kisebbségi-díja és a Pro Humanita-díj.

– Mit jelent számodra a televízió, mint szakmai, mint emberi vonatkozásban?

– A televíziózás nem idegen a számomra, 1990-ben Pécsen Rózsavölgyi Erzsébet vezetésével, a Körzeti Stúdió égisze alatt elindult egy roma műsor: Baján Szavma – Asum Kate – Figyelj Rám. Egy évig dolgoztam a műsorban, amely Budapestre került, s amelyet 1992-ben átvett Daróczi Ágnes, és Patrin Magazin címmel indított újjára.

– 1999. február elsejétől ennek a műsornak te lettél az új szerkesztője.

– Egyelőre három hónapos próbaidőn vagyok. Ezidőben a háttérben szeretnék maradni. Nem mintha elakarnám rejteni az arcomat, hanem a sze-

replés helyett inkább a munka szakmai részére szeretnék koncentrálni.

– Van valamilyen „jogosítványod” a televíziózáshoz?

– Az ELTE média szakán főiskolai diplomát szereztem, amely egyben „belépő” a televíziózáshoz.

– Hogyan kerültél erre a posztra?

– Pályázat útján, szinte az utolsó másodpercben.

– Nem bízál magadban?

– Inkább arról van szó, hogy nem vagyok toladódó, könyöklő típus. Szakemberek és roma értelmiségiek biztatnak, hogy vállaljam el, mert alkalmas vagyok rá.

– És az vagy?

– Remélem, nagyon remélem.

– Terveid?

– Szeretném azt a cigány réteget megszólaltatni, bemutatni, akik vonzó életvitelükkel példaképül szolgálhatnak a roma emberek számára. A nagyközönségnek viszont egy új cigány világot szeretnénk bemutatni, amelyet alig ismernek, s amely feloldhatja azokat a rasszista indulatokat, amelyek sok esetben a rossz példákhoz, híradásokból táplálkoznak. Nem tagadom, hogy ezek a negatív jelenségek jelen vannak, (magyarok is szembesülnek vele), de úgy érzem, hogy a másik oldalt, a „naposat” is be kell mutatnunk, hogy a cigányság teljes „képben” legyen. Ezen kívül, rendszeresen szeretnénk hírt adni a roma önkormányzat munkájáról, hangsúlyt kap az oktatás, és nem utolsósorban a roma vállalkozás, mint új lehetőség, amelyben ráció van.

– Milyen visszajelzést szeretnél?

– Ha az emberek ránk néznek az utcán, akkor ne riadt fény legyen a tekintetükben, hanem rokonszenv, amely párbeszédre képes.

– Úgy legyen!

Rácz Lajos

BIZALOM...?!

A tudás, mint megújulni vágyó szándék fundamentuma. Felépíthet-e rá a cigányság az önbecsülés várát? Azt sugallják, sőt mondják, hogy fel-növőben van egy új cigány értelmiségi réteg, amely képes arra, hogy a 24. órában, évtizedeket lépve behozza a lemaradást.

E látványos mutatóvánnyal csupán a képzelet szüleménye. Nagyon is földhöz ragadtan élünk. S ami az értelmiségi réteget érinti, az csupán a papíron létezik, mert számuk elenyésző és jónéhányan nem vállalják a „gyökereket”.

Az viszont tagadhatatlan, hogy jelen van egy olyan lelkes „réteg”, akik önképzéssel fel tudnak nőni a feladatokhoz, lásd: kisebbségi cigány önkormányzat. Ez a lelkes kis csoport a

„hátára” veszi a romák gondját, baját. Hisznek a jobbító szándék crejében és hisznek abban, hogy szavuk nyitott fülekre talál.

A társadalom bizalma a cigányság önbizalma nélkül mit sem ér. Vajon létezik-e olyan katalizátor, amely okos kompromisszumokkal közben jár és az érdekek függőségi viszonya nélkül hoz létre feszültségmentes egységet?

Annál is inkább, mert gazdasági életünk feszített adótörvénye nem nagyon buzdítja vállalkozásra az embereket. A szakképzetlen munkaerő sorsa megpecsételődött. Kialakult egy olyan állóvíz, amelynek olyan meredek a partja, hogy önerőből nem lehet kijutni belőle. A kéznívótó segítését a gyors, hatékony átképzésben látom, a piaci igények felmérése szerint.

Ha a közeljövőben nem történik hatékony intézkedés, az ezredév végén olyan méreteket fog ölteni a sze-

génység, hogy „gettóba” kényszerülnek a romák, mivel nem tudják majd fizetni a közműdíjakat.

A Cigány Önkormányzat egyik legfontosabb küldetése, hogy folyamatosan jelzéseket küldjön a kormány felé, ezek a jelzések kidolgozott javaslatokat, terveket tartalmaznak.

Nem indulatkorbaécsolásnak szántam a fenti gondolatokat. Jó lenne még időben lekötni a szakképzetlen roma munkaerőt, mert félő, hogy a bűnözés olyan méreteket ölthet, amely középkori szintre züllesztheti a cigányságot.

Meg kell őrizni az oly keservesen elért eredményeinket. Ehhez a társadalom jóindulatát ismételten igénybe kell vennünk, hogy a megkezdett utakon, immáron tovább haladhassunk. S a jövőbe vetett hitünket ne csak kérdőjelek keresztezzék.

Rácz Lajos

PÁRBESZÉD(ET)!

Politikai filozófiánk axiómája, sarkigazsága a jövőben is az a gyakorlati tapasztalatok széleskörű általánosításán alapuló tétel, amely így hangzik: a cigányság nem kormánypárti és nem ellenzéki párti, hanem cigánypárti. Lényegét megértették és el is fogadták a cigányság nagy tömegei, hiszen újra, ismételtlen megbízonyosodtak arról: akik különböző pártok zászlaja alá vonultak, s így igyekeztek romaérdeket képviselni, megbuktak. Történelmi igazság: a cigányság érdekeinek képviselőit senkinek nem lehet és nem szabad albérletbe adni.

A Lungo Drom Választási Szövetsége immár a második választási ciklusában követi, követte sikerrel a cigánypolitika fontos alaptételét. Csak ennek következetes hirdetésével és alkalmazásával alakulhatott olyan szövetség, amelynek tagjai, szervezetek megtartották sajátos arculatukat, ám az alapvető kérdésekben kialakult egy dinamikus mind magasabb szinten és minőségben egy olyan egység(!) amely érdemibb, hatékonyabb roma politizálást eredményez.

Politikai vakság lenne nem látni a Lungo Drom Választási Szövetsége sokoldalúbb, sok színűbb és árnyaltabb lett. Ezzel hiba lenne nem számolni, figyelmen kívül hagyni. Ám az sem vezetne semmi jóra, ha külön utakon indulnának el a szövetség tagjai. Ezzel elforgácsolódna az erő, olykor alapvető kérdésekben is ellentétek alakulhatnak ki, veszélybe kerülne az Országos Cigány Önkormányzat, és ez nem engedhető meg. Okos, nyílt vitákkal szükséges az érdemi roma politizálás kohézióját fenntartani, s az erőket a legfontosabb teendőkre koncentrálni.

Nem szeretném a feladatokat rangsorolni. Az bizonyára mindenki előtt világos, hogy a prioritásokat táblataiban is realisan jelölte meg a Lungo Drom Választási programja. Ennek nincs alternatívája! Lehetnek benne hangsúly feladat eltolódások, de egészében meghatározó! Ez a kvintesszenciája annak a kiküzdött középtávú romaprogramnak, melynek megalkotásában cigánypolitikusok, szociológusok, közgazdászok, önkormányzataink képviselőinek sokasága vett részt. Ebben a programban testesül meg az a felhalmozott érték, amelyet az I. Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat alapozott meg, s ez az értékmegőrzés biztosíthatja a politikánk

folyamatosságát, maga egy-egy elemének a megújítása természetesen szükségszerű. Épülhet – és rá is épült – az új 12 pont is, amely a roma programmal együtt a párbeszéd fundamentuma.

Vajon mi következik a sarkigazságból, mely szerint a cigányság nem kormánypárti és nem ellenzéki párti, hanem cigánypárti? Egy dolog semmiképpen sem: az, hogy ez passzivitásra ítélne bennünket, a cigány önkormányzatokat. És nem jelenthet valamiféle hideg-meleg, langyos állapotot sem. Cselekvésre kell, hogy ösztönözzön minden szinten. A falusi cigány önkormányzatoktól kezdve az Országos Cigány Önkormányzatig, valamennyi roma civil szervezetekig! Csak így lehet sikeres.

Szem és fültanui, olykor a legérzettebb szenvedő alanyai a cigányság a körülette ma zajló lázas, egymásra acsarkodó, még köszönő viszonyban sem lévő politikai eseményeknek. A hatalmi gőgnek és arroganciának. Csak kapkodjuk a fejünket, s várjuk, mikor ül el a vihar, s kialakul-e, s mikor, valami normális, a polgári demokráciához hasonló citikai rendszer kormánypárt és ellenzék között, amely a mesteri, szinte a párbeszéd nélküli állapotot feloldja s normális kommunikációjával egészegebb útra tereli. Ebben nem lehetünk közömbösek. Hatnak ránk is. A politika különböző válságjelenségei elől nem menekülhetünk el. Szembe kell nézni vele. Nem dughatjuk a fejünket a homokba, mint a strucc. Bennünket is érint – közvetve vagy közvetlenül – ami körülöttünk történik. Részei vagyunk annak a nagy társadalmi mozgásnak – ha a periférián érint is bennünket – ami most zajlik Magyarországon. És abban megkülönböztet, hogy a leszakadást lassítsuk, ha lehet megállítsuk.

A nagy kérdés: hogyan, mikor és kivel? Válasz: most, a roma politika és a kormánypolitika egyeztetésével s természetesen a hatalommal, a kormánnyal! Történelmünk bizonyítja: a cigányság békés nép. Önszántából még soha senkire nem támadt, nem fogott fegyvert. A magyarországi cigányság története nem kizárólag a kitaszított-ság, a megkülönböztetés és a meghurcoltatás történelme csupán, hanem az állandó béke, a békés egymás mellett élés, a béke kompromisszumának a keresése, a történelme is. Korunkban

már nem királyi ajánlások a garanciák a cigányság emberi létének, jogainak elfogadására, hanem a nemzetközi, a magyar alkotmány, amely egyértelműen deklarálja: a cigányság része, alkotó tényezője a nemzetnek.

Politikai filozófiánk alaptételéből fakad: lojalitásunk a mindenkori hatalommal, a kormánnyal a cigányság érdekeinek szolgálatát, érdekeit szem előtt tartva. Ezért is, minden eszközt és lehetőséget ki kell használnunk az érdemi párbeszédre. Egyáltalán az arrogancia nélküli, partneri szövtátra az ország, s benne csaknem 800 ezer cigány sorsáról, jövőjéről. Nem vonható kétségbe, hogy a kormánynak van kisebbség politikája, amely a határon túli magyarságról szól. Nem világos, nem mondható ez el egyértelműen a hazai cigányság politikájáról. Legalábbis markáns, egyértelmű állásfoglalás még nem hangzott el. Vagy a végeken nem halottak? Ott ahol igénylik, várják?

A hatalmi struktúrában meghatározó szerepe van a kormány politikájának. A hatalom természetéből fakad az is, hogy olykor csak azt szeretné hallani, amit ő akar. Nem gondolhatom, hogy nem az objektív valóság feltárása lenne a célja a kormánynak, s ne törekedne arra, hogy a cigányság 1999. január 23-án megválasztott legitím képviselőit mellőznék? S ne igényelné a párbeszédet! Valami van, de mint Rajkin mondaná: nem az igazi. Olyan igazi emberi, partneri viszony még nem alakult ki. A türelmetlenség, a kapkodás a politikában nem jó tanácsadó. Ám legalább olyan haszontalan a lehetőségek elhatalasztása, a történelmi késlekedés.

Párbeszédet sürgetek. Minden szinten. Ez a jelenlegi állóvíz állapot, ez az egyhelyben topogás árt. Árt a cigányságnak, a kormánynak. A gondok szaporodnak, a kilátástalanság a pusztító tél és árvíz, belvíz következményeként még inkább növekszik. Tenni, cselekedni kellene, mert fogy a türelem is. Bizonyos tanulságokat mindenképpen le kell vonni az utóbbi idők párbeszédtelenségeiből. Tartva magunkat politikai alapfilozófiánkhoz, a hatalommal minden konfrontációt el kell kerülni, de a jövőben még következetesebben, s progresszívebben kell kiállni és képviselni a cigány politikát, a roma programot. Ezek egyenesen követelik az érdemi párbeszédet.

Farkas Kálmán

Bangó Margit világgá ment vonattal

A szabolcsiak, a beregiek büszkesége a közelmúltban Tajvan szigetén a kis magyar együttesével első lett a zárókoncerten. Aztán a nyár elején Lisszabonban a 100 Tagú Budapest Cigány Zenekarral megnyitotta a világkiállítást. Éppen 10 éve, hogy a világon egyedülálló zenekar szólóénekeسه lett. Fél évtizede, 1993-ban **Göncz Árpád**-tól átvethette a Magyar Köztársaság Arany keresztje kitüntetését.

Bangó Margitról van szó, aki 16 éves korúg alig hagyta el szülőhelyét, Vásárosnaményt. Nem telt el újabb 16 év, amikor elmondhatta: „E kerek világ öt kontinensén tapsoltak nekem”.

Hogy is kezdődött? Honnan indult a hosszú út, a világot jelentő deszkákra? Kezdődött talán azzal, hogy ősei 300 évre visszamenőleg zenészek, muzsikuskok voltak. Tőlük kapta a legnagyobb örökséget, a szép hangot, a tehetséget. Az anyai nagyapja a naményi Csipke Éteremben 35 éven át cimbalmon ütötte ki a szebbnél szebb hangokat. Az édesanyja és annak rokonai iskolázottak, tanultak voltak. Anyai ágon rokona volt **Horváth Ferenc** operénekes.

Margit édesanyja szép és jó hangú asszony volt. Fekete Pacsirtának becézték őt Szatmárban és Beregben.

Az ötvenes években ugyanis kis cigány színikört alakítottak a Kraszna partján lévő településen. A Dankó Pistát vitték színpadra és sikerrel járták a környéket. Rózszi szerepét az ő édesanyja alakította. Ki ne ismerné a következő sorokat: „Rózszi, Rózszi mi bajod? Mért nem akarsz szólni?” Mit ad Isten, jó pár évvel később Margitot kérték fel Rózszi szerepére. De neki már nem csak a szatmár-beregiek előtt, hanem országvilág füle hallatára kellett énekelnie, játszania a rádióban. A Dankó Pista című darabot a rádióban **Csemer Géza** rendezte. A műsorra tűzés idején Margitnak profiként már híre volt az országban, de a híreél még nagyobb volt a lámpaláza. A rádiójáték forgató-

könyvét átfutotta, de nem akarta vállalni a szerepet. A rendező biztatta, és sikere lett a rádiójátéknak.

Hogyan is léphetett mikrofon elé, miként vált profivá? 16 éves volt, amikor a Magyar Rádió pályázatot hirdetett magyar nótá- és népdalénekeseknek. A szülei biztatták: Pályázz, credj fel meghallgatásra. A csendes beregi

azt mondták neki, hogy válasszon egy cigányos nevet, és menjen el a Filharmoniaához vizsgázni. Így lett Szabóból Bangó.

Dac volt benne, a beregi emberek daca, a cigányok dacos virtuozitása. Meg akarta mutatni, hogy tehetséges. A próbafelvételtől alig telt el két év, amikor elindult az első nagy turnéjára,

Belgiumba. Három hónapra kapott ott szerződést, aztán három évig marasztalták a Benelux államokban. Ezekben a kis országokban Vulkánnak becézték, a plakátokra is Vulkánt írtak. Aztán jöttek a meghívások, szerződések Amerikából, Kanadából... Japánban senki nem ismerte a magyar nyelvet, mégis sok japán sírva fakadt a műsora alatt. Több évtizeddel a háború után ment Izraelbe, ahol a magyar zsidók is könnyeztek. Indiában is járt Margit, ott elvegyült a nép között.

Lisszabonban a világkiállítást a 100 Tagú Cigányzenekar nyitotta meg. Itt Margit mellett táncolt három kislány, közülük kettő az unokája: **Horváth Mónika** és **Horváth Tina**. Az unokák mögött többek közt fellépett **Szabó Jenő** gitárművész, aki Margitnak édesöccse. Tajvanon a Hilton szállóban világsztárok között lépett fel, repülőgépgyárosok, olajmágnások tapsoltak neki. Mint mond-

ja, amikor külföldön jár, nem csak a cigányságot, hanem az egész Magyarországot képviseli. Igaz, hogy a zene nem ismer határokat, igaz, hogy az ő hangját minden nemzet fia, lányai megértik – nem a fülükkel, hanem a szívükkel.

Bangó Margitnak két testvére él Naményben. **Szabó István** kiskereskedő és **Szabó Elemér** bírósági ülnök. A művésznő hozzájuk és a beregi emberekhez is haza akar jönni: tervezi, hogy vesz itt egy kis házikót és itt, a szülőföldön tölti szabad idejének egy részét. Várjuk őt, hogy könnyet csaljon ki a szemünkből, hogy jó kedvre derítsen hennünket.

Nábrádi Lajos

településről egyedül utazott fel a hajnali vonattal a zajos fővárosba. (A szülei nem kísérték, mert nem volt pénzük vonatra.) Borzasztó szorongás fogta el a rádió épületében. A zsűri tagjai kérdezték tőle, hogy mit ad elő és milyen stílusban. Még erre sem tudott válaszolni, nem jött hang az ajkára, már-már úgy volt, hogy feladja. Az énekeseket, próbálkozókat **Boros Lajos**, a világhírű primás kísérte, aki ott állt a közelben. A primásnak prima ötlete támadt, oda lépett Margitához, s nagyjából ezt súgta neki: „Nem hozhatsz szégyent a cigányságra, na, kezd el!” Elkezdte, örömmünkre szolgálva... Akkor, a kezdetekkor még **Szabó Margit** volt a becsületes neve. A rádió illetékesi

ADAGIO

Meditálás Szentandrassy István festménye előtt

Állok a kép előtt és átengedem magamon a belőle áradó érzelmeket. Sugárzik róla a tudatos identitás vállalás, ösromságunk felkiáltójele, szenvedély kiáltása egy olyan roma emberpárnak, akiknek tragikus szépsége, erotizmusa dominál, a már-már sorvasztó elmúlás felett. Újra és újra megnézem, mert nem tudok betelni vele, s érzelemsírósírató könnyek kerítenek hatalmukba, s futkosnak végig testemen.

Állok és meditálok Szentandrassy István Adagio, érzelmeket felkavaró bensőséges romavilágunkat feltáró, a halálos szerelmet igénylő-vállaló, holtig tartó szenvedélyes, s ezzel együtt mégis optimizmust sugalló festménye előtt. Ez az érzelemvilág sejtetően túl van, túlmutat az evilágiságon, átnyúlik a transzcendentalizmusba. Egymásra lelt, egymástól örökre elszakíthatatlan emberpár, szerelmi páros tiszta, felhőtlen egymást akarása, vágya, öröme, szenvedést, felszabadultságot akarása tekint rám feketében, sápadt aranyban, sárgában és villanó fehér-feketében rejtőzködő, érzelmeket kitárulkozó szemekkel.

Állok döbbenetben az Adagio előtt. Önvalomás, felkiáltás ez a kép. Ilyenre csak Szentandrassy képes. Kikihátlja egész roma világunkat. Kitárulkozik. Kitárja lelkét. Ím lássátok, ilyenek vagyunk, mi romák. Mert tükröt tart a világ elé. Fellebbenti a fátylat, s hív, nézettek, milyenek vagyunk valójában a titkokat rejtő kulisszavilág mögött. S igyekszik megszerettetni a cigányokat. Mindenkiel. Még azzal is, aki nem fogad el bennünket, mert ebben az Adagio-ban fellelheti a szépet, az emberit, a szenvedőt, a szeretetet, a tisztaságot, az erotikát, a visszafojtott diszkréciót, az európai zseni képfestőt, képíró. Igen, a képíró, mint Péli vallotta magáról. Szentandrassy korunk egyik legjelentősebb cigányképírója. Ezt a jelzőt nem degradációként említem, hanem olyan rangként, amellyel, európaiságunknak adott életteret, általa ismertette meg, s el a mi világunk.

Kép és írás. Színek, fények, árnyékok, érzelmek, drámák, indulatok, öröm és bánatpillanatok az elmúlás elmúlhatatlanságának ecsetvonásai, melyek öröklétünkig ott rajzolódnak ro-

maélet-térképünkön. Meghatározóak és elmúlhatatlanok. Nyomok a történelemben: kép és írásjelek. Fekete, vörös, sápadtarany... Ilyen öröklétű képírás az Adagio is. Gondolkozásra, ösiségünk felfedezés-kutatásra készítet, s aki megérzi-megérti világát, az közelebb kerül Szentandrassyhoz, mint emberhez és mint képíróhoz.

Kárpáthy Gyula, József Attila-díjas írónk, a roma alkotó értelmiség legkiválóbb ismerője írja Menet közben című kötetében, Szentandrassy művészetét méltatva-elemmezve: „Van abban valami Szentandrassy-útók, hogy miként tudja látni és láttatni egyre gazdagabb képvilágában a tragikumot, a drámai feszültséget. Az utóbbi az, ami vitára készítet. Nem értek egyet kitűnő művészettörténésünk megállapításával, hogy „elégikus szomorúság járja át Szentandrassy művészetét.” A szomorúság fogalmához, a szó hangulatához

mindig asszociálódik érzelmesség. A szomorúság nem drámai effektust, nem feszültséget, (legfeljebb) részvétet kelt.

A tragikum sokkalta magasabb rendű fogalom, csak drámai lehet és feszültséget hordozó; a tragikum a katarzis felé is vezet, lévén, hogy mindig van morális vonatkozása. Ez Szentandrassy legbensőbb, puritán, művészi morálban megalkuvást nem ismerő, s mint ilyen kemény személyiségének az igazi, adekvát kifejezőmódja. S ezzel egyben a tragikus sorsú nép történelmi létérzésének kifejezésére hivatott. Szentandrassy István művészetével, miként más vetületben **Péli Tamás** és **Balázs János**, a magyarországi cigányság magas ranggal lép be Európa kultúrközösségébe...”

Ez a талант, ez a magasfokú képírás sugárzik Adagio-jából is, amely előtt meditálok.

Farkas Kálmán

SZENTANDRÁSSY ISTVÁN A „KÉPÍRÓ”

Vendégünk: Horváth Kálmán

Horváth Kálmán visszafogottan beszél az alkoholista szüleiéről, akik születése pillanatában „eldobták” őt. Tényként mondja el, hangjában nincsen gyűlölet, tekintete tiszta. A mondat végén azért kiad egy rezignált sóhaj, amely olyan visszavonhatatlanul lezárta életének gyermekkori szakaszát, mint a mondat végén a pont.

Két éves korú legidősebb nővére nevelte, de meghaladta erejét, s így megpecsételődt Horváth Kálmán sorsa: nevelőotthonba került.

Az első emlékképei a baktalórántházi óvodához kötődnek, ahol göndör haja miatt a nevelőnők kedvence lett. (A göndör haj utat nyitott az emberek szívéhez...)

A tévéképernyőjével már kisiskolásként találkozott, persze csak játék formájában. Az egyik tanár ötletes megoldásként kivágta a kartondobozt tévé formájúra és e mögött nagy-nagy lelkesedéssel mondták a gyerekek a verseket, meséket.

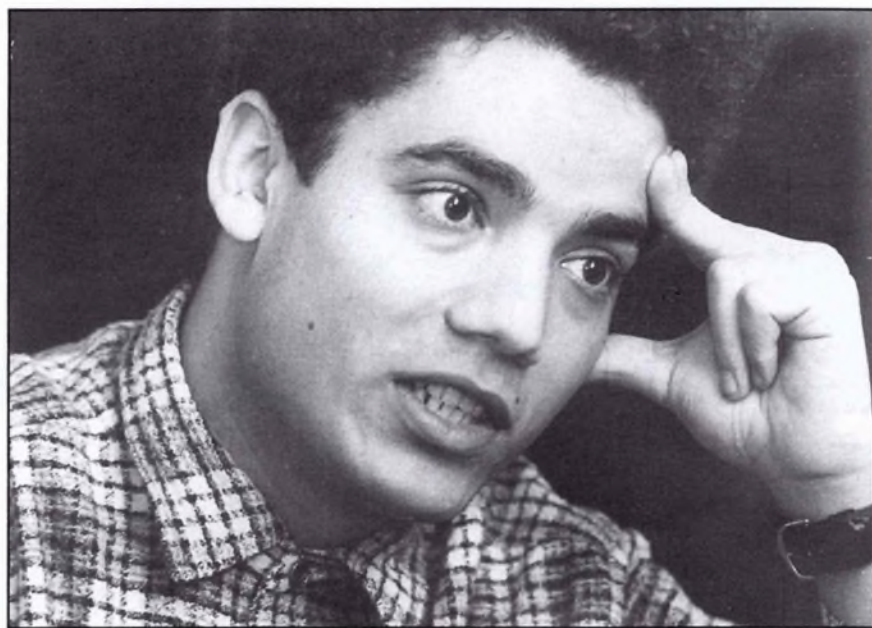
Horváth Kálmán szeretettel beszél Havasi Miklósné tanárnőről, aki szilenciumi tanár volt. Ez a tanár beavatta a gyerekeket a saját életébe úgy, hogy szélesre tárta azt a képzeletbeli kaput, amelyen át látni engedette, sőt behívta a gyerekeket az ő családi életébe. A gyerekek így szereztek tudomást arról, hogy egy családban hogyan zajlik az élet, hogyan kell felvállalni egymás örömét, fájdalmát. Kálmán csüngött a tanár szavain s itta szomjasan a szeretetről, a békességről és a harmóniáról szóló történeteket, s úgy érezte, hogy ő is részese, tagja lett a tanár családjának. Ez a tanár volt az, aki erdei sétára vitte a gyerekeket és megmutatta a szabadban termő gyümölcsöket: a kókényt, a szamócát, a galagonyát, a vadkörtét. Ezek a gyümölcsök bővítették az anúgy is szűkös élelmiszerkészletet, amely mindig kevésnek bizonyult, ugyanis mindenhez kenyert ettek, még a mákostészta-hoz is.

Horváth Kálmán imádott szerepelni, mindig is kereste az önkifejezésnek a különböző formáit, s ha ráértett a téma ízére, akkor abba beleásta magát. Elkezdett többedmagával festeni. A szakiskolába ez állt hozzá a legközelebb, mivel nem sok választási lehetősége

volt. A rajzsakkör is jobbára innen került ki.

Volt itt amatőr versíró tábor - Kálmán ezt is kipróbálta. Arra mindenesetre jó volt, hogy feloldja a magányszülte feszültséget. Az igazi nagy fordulat akkor állt be az életébe, amikor jelentkezett egy bibliai táborba, ahol megismerkedett egy lánnyal, s így elviccelte a bibliai órákat. A tábor végén ráébredt,

minden szavalóversenyen elindult és győzött is. Az igazi megmérettetés a Ki-mi-tud?-on várattott magára, ahol ugyan második lett, de nem versmondó győzte le, hanem egy tehetséges mesemondó lány, s ez az újdonság erejével hatott, emiatt Kálmán a második helyre került. A Színművészeti Főiskolára kétszer jelentkezett, ahol a második és a harmadik rostan esett ki.

hogy ő tulajdonképpen azért jött, hogy meghallgassa Isten üzenetét. Felébredt benne az Isten utáni vágy és ezért beszélt a táborvezetővel had maradhasson a második turnussal. Az őszinte szó és az őszinte szív ajtót nyitott a számára.

Kálmán találkozott Istennel s ez a szellemi találkozás gyökeresen megváltoztatta az életét. Már nem szállt be azokba a balhékba, olesó heccekbe, amely az intézet élet és létformája volt. Kálmán elkezdte keresni a kitorési pontokat, lehetőségeket, mert érezte, hogy élete, sorsa nincs előre megírva. Kezdett hinni abban, hogy ő is képes arra, hogy polgári életet élhessen, csak még nem tudta, hogy hogyan, de a lehetőség már gyökeret eresztett a szívébe, s ő reménnyel időként meg-megöngtözte.

Az igazi nagy áttörés 1993-ig várattott magára. Elindult a Szép Magyar Beszéd országos versenyén, ahol Kazinczy-érmeket nyert. Ezután a sikertől felbuzdulva

A Duna televízió másfélévvel ezelőtt egésznapos Nemzetközi Cigánynapot rendezett, és ehhez a rendezvényhez új arcokat kerestek. A válogatási rostan Kálmán "fennakadt" és a bemutatkozás megnyerte Sára Sándor igazgató tetszését, és három hónapra szerződtette. Kálmán „megütötte” a mércét, mert ma már véglegesítették. Azóta folyamatosan képzéseken vesz részt, a Cigány Magazinban is kapott lehetőséget.

Horváth Kálmán sok mindent szeretne csinálni, többek között egy önálló képzőművészeti kiállítást. Ezenkívül tervei között szerepel egy önéletrajzi regény megírása, ahol saját életén keresztül szeretné elmondani azokat a tanulságokat, lehetőségeket, amelyek segítenek „kitörni” az intézeti létformából. Nem is olyan távoli terve a családalapítás. Annyi gyermeket szeretne, amennyit Isten kegyelméből fel tud nevelni!

Rác Lajos

Interkulturális tanulás – a lehetőségek kihasználása

Kisebbségek, helyi tervek és cserék – ez a címe annak a konferenciának, amelyet három nagy európai szervezet rendezett a budapesti Európai Ifjúsági Központban 1999. február 14-e és 20-a között az Európa Tanács támogatásával. A 25 résztvevő 14 európai országból érkezett, hogy tapasztalatcserén vitsa meg, milyen problémák és milyen megoldások érintik az európai országok kisebbségeit. Itt nem voltak előadók és hallgatók: a résztvevő fiatalok műhelymunka, kerekasztal-beszélgetések, viták során tanultak egymástól, adták át ismereteiket. A sokszínű szakmai tudás hatalmas lehetőséget hordozott: a résztvevők között volt animátor, orvos, pszichológus, nyelvész, közgazdász és még számos olyan szakma, amely közvetlen vagy közvetett módon a közösségi élet különböző területeivel foglalkozik. A résztvevők mindegyike 30 évnél fiatalabb, de sokuknak már többéves gyakorlati tapasztalata van ifjúsági szervezetekben, különböző intervenciós területeken a helyi és nemzetközi munkában. A képzés célja az volt, hogy a különböző delegációk rendszeres együttműködési stratégiát dolgozzanak ki, amelynek elsődleges

alapja a közös szemléletmód és az alapos szakmai tudás. Ugyanakkor cél volt az is, hogy a résztvevők megtanulják, hogyan lehet tervezni és megvalósítani, milyen módszerekkel és technikákkal dolgozhatnak, hogyan fejleszthetik saját kompetenciájukat és vehetnek részt a nemzetközi környezet életében. A személyes és csoportos tanulási folyamat legfontosabb célja az interkulturális lehetőségek kihasználása volt.

A konferencia szervezői az EYE NETWORK (European Youth Exchange), az Eurojeunesse 2000 és a CEMÉA Piemont. Az EYE egy 24 európai országból álló hálózat, amelynek legfőbb célja, hogy koordinálja a fiatalok szakmai és szabadidős együttműködését országhatárokon belül és országhatárokon túl is. Az Eurojeunesse 2000 szintén egy széles körű európai hálózat, amely hasonló feladatok mellett az oktatás-nevelés kérdéseivel foglalkozó európai szervezeteket fogja össze. Ezzel a hálózattal párhuzamosan működik a CEMÉA (Aktív Nevelés Módszertani Képzési Központok), ahonnan a piemonti olasz szakcsoport vett részt a konferencia szervezésében. Magyarországról az Autonómia

Egyesület volt a rendező csoport része mint a CEMÉA nemzetközi szervezetének (FICEMÉA) tagja.

A mostani egyhetes rendezvényre a résztvevők magyarországi kisebbségi szervezetek segítségét is kérték, hogy a közép-európai helyzetről teljesebb képet kaphassanak. A magyar résztvevőkkel szervezett kerekasztal-beszélgetésen a más országokból érkezők célja nem egyszerűen a tapasztalatcseré volt, de szeretnénk új kapcsolatokat is építeni, hogy az itthoni kisebbségi szervezetek is bekapcsolódhassanak a sok éve folyó nemzetközi munkába. Az ehhez

szükséges alap létezik: Magyarországon már van egy soproni EYE- és egy magyar települést összefogó FICE-MÉA-tagszervezet is.

A résztvevő fiatalok megfogalmazták, mi volt az a legfontosabb néhány pont, amelyet a képzési folyamatban tapasztaltak. Erőteljesen aláhúzták annak fontosságát, hogy a képzés elsődleges módszere az egymással teremtett kapcsolat, a valós tapasztalatok átélése és az interkulturális kontextus lehetőségének kihasználása volt. Elsődleges volt számukra az a folyamat, hogy a nyelvi és kulturális különbségek ellenére egyre jobban megértették egymást, megtanultak együtt dolgozni, ki-tapasztalták a csapatmunka lehetőségeit, feltételeit és módszereit. Az egymással teremtett személyes és szakmai kapcsolatok nemzetközi szinten is lehetőséget teremtenek arra, hogy az eddig helyi megoldásokat alkalmazzák és továbbfejlesszék.

A képzés folyamata átfogta a címben szereplő három szakaszt: „Kisebbségek, helyi tervek és cserék”. Első szinten saját tapasztalataik alapján, vitákból és az adott környezetben szerzett élményekből és tudásból kiindulva a résztvevők megpróbálták meghatározni a kisebbség fogalmát. Kis csoportokban dolgoztak különböző fogalmak (például: tolerancia, integráció, asszimiláció) jelentésén és az ezeket a fogalmakat érintő tapasztalataikon. Ezzel párhuzamosan olyan négy napon keresztül együtt dolgozó csoportokban vettek részt, ahol egy-egy technikából vagy módszerből kiindulva megtapasztalhatták a közös tervezés és a megvalósítás különböző szakaszait. A négy műhelymunka (fotó, videó, újság, színház) lényege az volt, hogy később saját munkájukban konkrét feladataik során alkalmazni tudják az itt elsajátított technikákat. Ez a szakasz tehát lehetőségeket, tapasztalatokat, tudást adott a helyi tervek megvalósításához. A cserék szintje zárta a képzési folyamatot: nemcsak tapasztalat csere történt de valós, hosszútávú nemzetközi együttműködési tervek születtek személyes és szervezeti szinten is.

Hűvös Ágnes

A családok támogatásáról

Családtámogatási ellátási formák

A családtámogatási ellátások a következők:

a/ nevelési ellátás

aa/ családi pótlék

ab/ iskoláztatási támogatás

b/ gyermekgondozási támogatás

ba/ gyermekgondozási segély

bb/ gyermeknevelési támogatás

c/ anyasági támogatás

Nevelési ellátás

A gyermek nevelési, iskoláztatási költségeihez az állam havi rendszerességgel járó családi pótlékot, vagy iskoláztatási támogatást (a továbbiakban együtt: nevelési ellátás) nyújt.

Családi pótlék

(1) Családi pótlékre jogosult:

a/ a vérszerinti, az örökbefogadó szülő, a szülővel együttélő házastárs (a továbbiakban együtt: szülő), a nevelőszülő, a hivatásos nevelőszülő, a gyám

aa/ a saját háztartásában nevelt még nem tanköteles,

ab/ a saját háztartásában gondozott tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermekre (személyre) tekintettel;

b/ a vagyonkezelői joggal felruházott gyám, illetőleg a vagyonkezelő eseti gondok a gyermekotthonban, a javítóintézetben nevelt vagy a büntetésvégrehajtási intézetben levő gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermekre (személyre) tekintettel;

c/ a szociális intézmény vezetője az intézményben elhelyezett gyermekre (személyre) tekintettel.

(2) Az (1) bekezdés b/ pontjában megjelölt gyám, illetőleg eseti gondok a családi pótlékot gyámhatósági fenntartásos betétben vagy folyószámlán helyezi el. A szociális intézmény vezetője a jogosult személy után járó családi pótlékot az intézmény költségvetésétől elkülönítetten kezeli és biztosítja a személyre szóló felhasználást.

(3) Az (1) bekezdés, továbbá a 20. és 23. paragrafus alkalmazása szempontjából saját háztartásban nevelt gyermeknek kell tekinteni azt a gyermeket (személyt) is,

a/ aki átmeneti jelleggel tartózkodik háztartáson kívül kül-és belföldi tanulmányai folytatása vagy gyógykezelése okán;

b/ akit 30 napot meg nem haladóan szociális intézményben helyeztek el;

c/ aki a szülő kérelmére átmeneti gondozásban részesül, vagy szülőjével együtt családok átmeneti otthonába a gyermekvédelméről és a gyámügyi igazgatóságról szóló 1997. évi XXXI. törvény a (továbbiakban: Gyvt.) 49-51. paragrafus. tartózkodik.

(1) **Családi pótlék azután a gyermek (személy) után jár, aki**

a/ még nem tanköteles;

b/ tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos;

c/ a 7. paragrafus (1) bekezdésének b/, c/ pontjában megjelölt intézményben él, és

ca/ tanköteles;

cb/ általános iskola, középiskola, szakiskola (a továbbiakban együtt: közoktatási intézmény) tanulója és 20. életévét nem töltötte be.

(2) tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek (személy) után járó magasabb összegű családi pótlék annak a hónapnak a végéig jár, ameddig a betegség, súlyos fogyatékoság fennállását a külön jogszabályban előírtak szerint igazolták.

Iskoláztatási támogatás

(1) Iskoláztatási támogatásra jogosult a szülő, a nevelőszülő, a hivatásos nevelőszülő, a gyám arra a saját háztartásában nevelt gyermekre tekintettel, aki

a/ tanköteles;

b/ már nem tanköteles, de közoktatási intézmény tanulója és 20. életévét még nem töltötte be.

(2) Iskoláztatási támogatásra jogosult saját jogán az a

a/ nagykorú árva, akinek mindkét szülője elhunyt,

b/ nagykorú, akinek a vele egyháztartásban élő hajadon, nőtlen, elvált, háztartásától külön élő szülője elhunyt,

c/ nagykorú, aki kikerült az átmeneti vagy tartós nevelésből, és egyébként megfelel az (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltételeknek.

A nevelési ellátási formák közös szabályai

(1) A nevelési ellátás havi összege

a/ egygyermekes család esetén: 3800Ft

b/ egy gyermeket nevelő egyedülálló esetén: 4500Ft

c/ kétgyermekes család esetén gyermekenként: 4700Ft

d/ két gyermeket nevelő egyedülálló esetén gyermekenként: 5400Ft

e/ három-vagy többgyermekes család esetén gyermekenként: 5900Ft

f/ három vagy több gyermeket nevelő egyedülálló esetén gyermekenként: 6300Ft

g/ tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek esetén: 7500Ft

h/ a 7. paragrafus (1) bekezdésének b/, c/ pontja szerinti intézményben élő, továbbá nevelőszülőnél, hivatásos nevelőszülőnél, hivatásos nevelőszülőnél elhelyezett gyermek esetén - kivéve a g) pont alatt megjelölt gyermeket -, valamint a 9. paragrafus (2) bekezdés alapján jogosultságot szerzett gyermek esetén: 5400Ft

(2) A nevelési ellátást - függetlenül az igénylés és megszületés időpontjától - teljes hónapra kell megállapítani, folyósítani.

(3) A nevelési ellátás összegének emeléséről az Országgyűlés - évente - a központi költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt.

Gyermekgondozási segély

Gyermekgondozási segélyre jogosult a szülő, a nevelőszülő, a gyám saját háztartásában nevelt

a/ gyermek 3. életévének betöltéséig,

b/ tartósan beteg illetve súlyosan fogyatékos gyermek 10. életévének betöltéséig.

A gyermekgondozási segélyben részesülő személy kereső tevékenységet

- a gyermek másfél éves koráig nem folytathat;

- a gyermek másfél éves kora után napi 4 órát meg nem haladó időtartamban folytathat, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés az otthonában történik.

Gyermecknevelési támogatás

Gyermecknevelési támogatásra az a szülő, nevelőszülő, gyám jogosult, aki saját háztartásában három vagy több kiskorút nevel. A támogatás a legfiatalabb gyermek 3. életévének betöltésétől 8. életévének betöltéséig jár.

A gyermecknevelési támogatásban részesülő személy kereső tevékenységet napi 4 órát meg nem haladó időtartamban folytathat, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés otthonában történik.

A gyermekgondozási támogatási formák közös szabályai

A gyermekgondozási támogatást a gyermekkel közös háztartásban élő szülők bármelyike igénybe veheti. Megállapodás hiányában a támogatást igénylő szülő személyéről - kérelemre - a gyámhatóság dönt.

Amennyiben a szülők egyidejűleg több gyermek után lennének jogosultak a gyermekgondozási támogatás egyik vagy mindkét formájára, úgy a támogatást csak egy jogcímen és csak az egyik szülő részére lehet megállapítani.

A gyermekgondozási támogatás havi összege - függetlenül a gyermekek számától - azonos az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegével, töredékhónap esetén egy naptári napra a havi összeg harmincad része jár.

Anyasági támogatás

Anyasági támogatásra jogosult a szülést követően

- az a nő, aki terhessége alatt legalább négy alkalommal - koraszülés esetén legalább egyszer - terhességgondozáson vett részt;

- az örökbefogadó szülő, ha a szülést követő 60 napon belül az örökbefogadást jogerősen engedélyezték.

Fotó: Paksi Éva

Kisebbségi önkormányzatiság és kulturális autonómia (II. rész)

Az életforma meghatározott mintáinak sokszor tudatos és szándékos degradálása a cigányok számára azzal a következménnyel jár, hogy életvezetésükben nem támaszkodhatnak semmi olyasmire, ami a többségi társadalmon belül pozitív jelentőséggel rendelkezik. Az egyes ember perspektívájából a társadalmi leértékelés tapasztalatával jellegzetes módon együtt jár a személyes önbecsülés vesztesége, s ennek következtében csökken vagy egyenesen elvész annak esélye, hogy önmagát – sajátos tulajdonságaival és képességeivel – megbecsült lényként érthesse meg. S ha abból indulunk ki, hogy az érdekérvényesítés mennyire sokirányú és mennyire soktényezős folyamat, akkor egyértelmű, hogy – akár a helyi társadalomban is – a cigányok megbecsülésének és elfogadtatásának területén az önkormányzatok keveset tudtak tenni. A *kirekesztettség pszichózisa körükben nem mérséklődött*. Ennek oka az is, hogy hiányzik az életvilágukkal szembeni szolidaritás. Ha pedig a többségi elfogadást és megértést az előítéletesség helyettesíti, akkor ez többnyire a szégyen, a düh vagy az agresszió negatív érzelmi reakcióban tör ki.

A civil alkotóelem...

S ha az előbbiekhez még azt is hozzávesszük, hogy az érdekérvényesítés személyi feltételei is mennyire összetettek, aligha lehetünk derülátóbbak. *Igazából arról van szó, hogy az önkormányzatiság – akár a többségi, akár a kisebbségi – nem kisebb célt szolgálhat, mint a településen lakók állampolgári minőségének teljesebb kibontakozását.* S ez a megállapítás csak akkor tűnik elvontnak, ha az állampolgárság fogalmát leegyszerűsítve használjuk. Holott – ahogyan T. H. Marshall óta ismert – az állampolgárság fogalma három alkotóelemre bontható. „A civil alkotóelem az egyéni szabadsághoz szükséges jogokból – a személyes szabadságból, a szólásszabadságból, a gondolat- és vallásszabadságból, a tulajdonhoz való jogból, az érvényes szerződések kötésének jogából, valamint az igazságszolgáltatáshoz való jogból áll. Az utóbbi másfajta jog, mint a többi, mert annak joga, hogy a másokkal való egyenlőség és megfelelő törvényes eljárás alapján megvédjük és érvényesítjük összes jogainkat. Ebből kitűnik, hogy a polgári jogokhoz legközvetlenebbül kapcsolódó intézmények alkotják az igazságszolgáltatás terrénját. Politikai alkotóelemen a politikai hatalom gyakorlásában való részvétel jogát értem, egy politikai hatalommal felruházott testület tagjaként vagy ilyen testület tagjait választó személyként. A megfelelő intézmény a parlament és a helyi kormányzat tanácsai. A társadalmi

alkotóelemen az egy kevés gazdasági jóléthez és biztonsághoz való jogtól a társadalmi örökségből való teljes körű részesedésnek és az egy civilizált lényhez méltó, a társadalom mindenkor mércéinek megfelelő életvitelnek a jogáig terjedő teljes spektrumot értem. Ehhez legszorosabban kapcsolódó intézmények az oktatási rendszer és a társadalmi szolgáltatások.” (T. H. Marshall: *Citizenship and Social Class*. In: *Sociology at the Crossroads*. New York, 1964. Doubleday. 74. o. Idézi: M. Roche: *Állampolgárság, társadalomelmélet és társadalmi változás*. Szociológiai figyelő. 1990. I. sz. 31. o.)

Ha figyelmesen olvassuk az idézett megállapításokat, azonnal kiderül, hogy a cigányság esetében az állampolgárság harmadik alkotóeleme az, amelynek érvényesülésében valóságos korlátokkal találkozhatunk. Méghozzá azért is, mert a munkanélküliségbe, s ezen keresztül a kiszolgáltatottságba és nyomorba taszított cigányok valóban másodrendű állampolgárok. *Akár a biztonsághoz, akár a társadalmi örökségből való részesedéshez, akár a civilizált életvitelhez való jogot nézzük.* Nem szólva az ezekhez a jogokhoz kapcsolódó intézmények és társadalmi szolgáltatások hiányáról. A túlélés kényszerével szembesülve ezért sem véletlen, hogy az önkormányzatoktól leginkább csak segélyeket várunk. S mivel segélyezésre valójában és jogilag is képtelenek, a helyi szinten megnyilvánuló elégedetlenségek óhatatlanul szaporodnak. Mindennek révén tűnik fel az is, hogy a cigány önkormányzatoknak olyan követelésekkel kell szembeesniük, amelyek jogosultságait ugyan nem lehet vitatni, de ugyanakkor teljesíteni sem tudják. Emellett viszont az elmúlt években a települési önkormányzatok többsége is teljességgel eladósodott. S a segélyezettek sem csupán a cigányság köréből kerülnek ki, hanem legalább felerészből a többségi társadalom tagjaiból. Más kérdés, hogy a települési önkormányzatok a döntések meghozatalában milyen különbségeket tesznek és miként vonják be a lakópolgárokat. Az empirikus tapasztalatok azt erősítik meg, hogy a helyi hatalom döntései a kisebb ellenállás irányába tolódnak el, vagyis a többségi akarat bekalkulált következményeit veszik többnyire figyelembe. Más szóval: a saját prioritásait elfogadó közvélemény kialakítására törekszenek a települési önkormányzatok.

Egyenlőtlen hatalmi erőviszonyok

Alig akad példa arra, hogy fontosnak tartanak a cigány kisebbség lojalitásának növelését: legfeljebb csupán a közigazgatás

hatékonyasága szempontjából. Jóllehet önmagában is lojalitást biztosító stratégia lenne a települési és a kisebbségi önkormányzatok harmonikus együttműködése. Ennek feltétele pedig az, hogy az úgynevezett *kommunális programok szervezésében (a foglalkoztatástól a tartós munkahelyteremtésig) konszenzuális szándékok és törekvések érvényesüljenek.* Számos eset támasztja ugyanakkor alá, hogy néhány tucat települési önkormányzat éppen a harmonikus együttműködés érdekében juttat például jelentősebb támogatást a kisebbségi önkormányzatoknak. S nem is eredménytelenül, hiszen ahol az infrastrukturális feltételek jobbakként, az önkormányzat mozgásteré is növekszik. Ám ez az utóbbi körülmény sem fedheti el azt a strukturális tény, hogy a *jelenlegi önkormányzati modell egyenlőtlen hatalmi erőviszonyokon alapul: amiatt is, hogy a két közjogi testület más-más súlyú, miközben a képviselt érdekek is konfliktusok forrásai lehetnek.* Az érdekérvényesítés igénybe vett eszközeit és lehetőségeit tekintve a cigány önkormányzatok eleve hátránnyal indultak. Mert megint csak kétségbevonhatatlan tény, hogy az érdekérvényesítés legelső feltétele az érdekek feltárása és szabatos megfogalmazása.

Megnyomorított léhelyzet

Ha ez hiányzik, nehéz előrelépni. Mint ahogyan az is cáfolhatatlan, hogy a közösségi nyomás eszközeit akkor lehet hatékonyan alkalmazni, ha egységes érdeksoport áll mögötte. Dehát a cigányság önmagában is rétegzett, ha van egyenlítő tényező, az első sorban a megnyomorított léhelyzetből származik. Vagyis a nincstelenségből, az ínségből, a materiális és szociális és a kulturális megfosztottság megannyi tényezőjéből. S ebben az összefüggésben kell utalnunk arra is, hogy a cigányság körében az önazonosság vállalása gyakran csak a rendkívüli áldozatokra és cselekedetekre való hajlandóság kontextusában jelenik meg. Lényegileg azonban az identitás az az érzület, amely a mindennapi gyakorlatban és életviszonyok között kijelöli, hogy a közösséget tudja az egyén megerősítőjének és céljának. Mivel azonban a hagyományos cigány-közösségek megtartó ereje egyre inkább csökken, ezt a körülményt sem hagyhatjuk figyelmen kívül. Annak ellenére sem, ha éppen az önkormányzati választások tették egyértelművé, hogy a cigányság szervezőképes és politikai sorstudatra ébredt. A többé-kevésbé hasonló szocioökonómiai és -kulturális státusból adódóan, de még inkább abból, hogy helyzetükön változtatni akarnak.

(Folytatjuk.)

Dr. Kerékgyártó T. István

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány 1999. január 7-i pályázati felhívása

A nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájának, önazonosságának megőrzéséért, fejlesztéséért végzett tevékenység támogatására

Célpályázati témák

Gyermek és ifjúsági táborok, tanulmányi kirándulások

Első szakasz (1999. május 15. és 1999. szeptember 30. közötti időpontban zajló programok) Beküldési határidő: 1999. március 12. Döntés: 1999. április 29.

Második szakasz (1999. október 1. és 2000. február 29. közötti időpontban zajló programok) Beküldési határidő: 1999. augusztus 6. Döntés: 1999. szeptember 9.

Hagyományőrző és kulturális rendezvények

Első szakasz (1999. január 1. és 1999. április 30. közötti időpontban zajló rendezvények) Beküldési határidő: 1999. február 19. Döntés: 1999. március 11.

Második szakasz (1999. május 01. és 1999. szeptember 30. közötti időpontban zajló rendezvények) Beküldési határidő: 1999. március 12. Döntés: 1999. április 29.

Harmadik szakasz (1999. október 1. és 2000. február 29. közötti időpontban zajló rendezvények) Beküldési határidő: 1999. május 28. Döntés: 1999. június 24.

Kisebbségi közéleti szakemberek képzése

Beküldési határidő: 1999. április 9.

Döntés: 1999. május 20.

Kiadói tevékenység

Beküldési határidő: 1999. május 28.

Döntés: 1999. június 24.

A kisebbségek hitéletéhez kapcsolódó anyanyelvi és közösségi tevékenységek

Beküldési határidő: 1999. április 9.

Döntés: 1999. május 20.

Közgyűjtemény állományának gyarapítása

Beküldési határidő: 1999. május 28.

Döntés: 1999. június 24.

A kuratórium a döntéshozatal időpontjának változtatási jogát fenntartja!

Értesítés küldése a döntéstől számított egy héten belül.

Figyelem!

A pályázatok adatlapon nyújthatók be. Az adatlapok a pályázati kiírást részletesen tartalmazó Útmutatóval együtt személyesen a közalapítvány irodáján (V. ker., Budapest, Akadémia u. 3. II/240.) szerezhetők be. Ha a pályázó postai úton igényli az adatlapot, C5-ös (közepes méretű), a pályázó nevére megcímezett, felbélyegzett válaszborítékot kérünk.

Levélcímünk: 1357 Budapest, Pf. 2

Fontos!

Az adatlap kitöltéséhez útmutató szükséges, amely részletesen tartalmazza a pályázat benyújtásához szükséges tudnivalókat is! Kérjük, a pályázathoz csatoljon 1 db 100 forintos postai bélyeget! Hiányos vagy késve érkező pályázatot a kuratórium nem bírál el. Hiánypótlást nem kérünk és nem fogadunk el.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet kedvezményes hibridkukorica vetőmag beszerzésére

Pályázhatnak a vetőmag beszerzésére azok a cigány szervezetek, cigány kisebbségi önkormányzatok és cigány mezőgazdasági egyéni gazdálkodók, akik megfelelően előkészített, mezőgazdasági művelésre alkalmas saját vagy bérelt földterülettel rendelkeznek. Előnyben részesülnek azok a termelők, akik a kukorica termését állattenyésztésen keresztül kívánják hasznosítani. A fémzárolt kukorica vetőmagokat a közalapítvány a beérkezés sorrendjében a készlet erejéig tudja felajánlani az arra igényt tartóknak, kedvezményes vételi formában vagy ártírtésmentesen, adományként.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- az igénylő személy vagy szervezet nevét, címét, elérhetőségét (telefon).
- CKÖ és szervezet pályázata esetén az érintett családok nevét, címét és az aláírásukat.
- termelési terület nagysága hektárban (1 ha-nál kisebb igényeket nem tudunk kielégíteni).

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány támogatása természetbeni. A Közalapítvány által kijelölt raktárból a pályázónak magának kell elszállítani a vetőmagot, saját költségen.

(A raktárak 150-200 km-re is lehetnek.) Javasoljuk, hogy egy településen vagy egy régióban élők fogjanak össze és közös pályázatot nyújtsanak be a szállítási költségek csökkentése végett. Művelési költségre támogatás ebben a pályázati formában nem igényelhető.

A hiányosan vagy késve érkezett pályázatokkal a Közalapítvány nem foglalkozik, arról értesítést nem küld. A pályázatokat 3 hónapig őrzük meg.

A pályázatok benyújthatók a Magyarországi Cigányokért Közalapítványhoz levélben.

Beérkezés határideje 1999. március 15.

Cím: 1021 Budapest, Budakeszi út 55/d, P/5. ép. V/2 em. Tel: 394-1852, 394-2647.

A kukorica vetőmag étkezésre és takarmányozásra nem alkalmas. Emberi és állati fogyasztás esetén súlyos mérgezést okoz! A pályázó köteles együttműködni a Közalapítvány által felajánlott képzésben és szaktanácsadásban.

EXPORTÁLÓ ROMÁK PASZABON

Úri hímzést végeznek, német megrendelésre

Szép és hasznos munkát végeznek, valutát termelnek hazánknak, már nem szorulnak szociális segélyre. Így summázható annak a 42 paszabi embernek a tevékenysége, akiket a Nyíregyházi Sansz B Rehabilitációs Üzem foglalkoztat. Valamennyien megváltozott munkaképességűek, közülük 40 roma származású. A kisüzem létrehozását szervezte és szor-

galmazta **Váradi Péter**, a helyi cigány kisebbségi önkormányzat elnöke, aki a Lungo Drom helyi alapszervezetének elnöki tisztét is betölti.

Az üzemet **Ónodi Gáborné** üzemevezető mutatta be. Mint mondta, az alapanyagot a nyíregyházi cég szállítja. Az üzemet a régi, korábban kihasználatlanul álló általános iskolában működik. Ezt a helyiséget az önkor-

mányszat biztosította a foglalkoztatás elősegítése érdekében. Itt mindent kézzel csinálnak, nehéz is lenne ezt a tevékenységet gépesíteni. Gyönyörű kötött gyermekruhák, hébiholmik készülnek itt, sapkák, napozók, kezeslábasok, rugdalódzsók. Néhányan az úri hímzést gyakorolják. Ezzel a módszerrel, ha úgy tetszik technológiával szebbnél szebb terítőket és függönyöket készítenek. Szabászatilag hulladék anyagból lábtörőket is készítenek a paszabiak. A termékek zömét Németországba szállítják.

A megszűnt iskolában most is üresen áll egy nagy terem. A terv szerint márciusban ebben a teremben fajtátékkészítő kisüzemet indítanak munkanélküli romáknak. Később egy cipőfelsőrész készítő kisüzem is helyet kap az épületben. A márciusban induló üzemet várhatóan 35-40 romának ad majd munkát és kenyeret. Az üzem beindításához az Országos Cigány Önkormányzat anyagi támogatást ígért.

Nábrádi Lajos

TÉL-NÉZŐK

Volt egyszer egy szegény ember. Amikor úgy érezte, hogy belefáradt a világ dolgaiba, elment vadászni. Csakhogy nagyon messze kapott állást. Megbízták, hogy vigyázzon abban az erdőben a rendre. Így hát erdész lett. Kapott egy puskát és egy csendes kis erdei házat. Azt mondták neki:

– Itt az erdő, a föld, a vadak, élj meg belőle! Kapsz még egy kis lovat, látom kutyád is van.

– Hé, mi van a zsebedben?

Az ember így felelt:

– Hűsége kutyámat elhoztam, de okos macskám itt melegsik a zsemben.

– Gyere, nézzük meg az erdőt – tanácsolta az ember munkaadója.

Csendesen taposták a ropogós, friss havat, járkáltak a zúzmarás fák között. Később elbúcsúztak.

Az ember körbejárta birodalmát, felnézett az ágakra, akaratlanul hozzáért a behavazott bokrokhoz, amelyekről a hókristályok szabályos rendben, sűrűn búcsúztak az ágaiktól.

És hirtelen meglátta az állatnyomokat a hóban. Puskáját megigazította, de tudta, soha nem fogja elsütni.

A hosszú út elfárasztotta, hazafelé vette útját.

Meglátta kis házat, és nem akart hinni a szemének. A kéményből füst gomolygott, a háza előtt szánkó állt. A lovak nyakában abrakostarisznya.

Az ember letapiskolta csizmájáról a havat az eresz alatt, és bement a házba. Odabenn asszonya és gyermekei fogadták.

– Hát ti, hogy kerültök ide? – kérdezte az ember.

Az asszony félénken mosolyogva felkelt a tűzhely mellől és csak ennyit mondott:

– Utánad jöttünk, mert hiányoztál!

A férfi ránézett, majd tekintete a jégvirágos ablakra tévedt, amelyről mint apró patakok folydogáltak a megolvadt virágok.

A férfi boldogan szólt családjához:

– Gyorsan, gyorsan ágyba, reggel korán kelünk, megmutatom nektek a téli erdőt!

A család elcsendesedett, az álom pillangója szállt szemükre. Csupán az ember kelt fel ágyából, mezelen lábát a gyermekek ágyáig kapkodta, kezdett fázni. Gondosan be-

takargatta őket, majd fát tett a pisálkoló parázsra. Visszament gyermekeihez és így mosolygott:

– Az enyéme. Milyen jó, hogy vannak!

Reggel lett. A nap szikrázó sugarai játszadoztak az alvó hét kisgyermek arcán.

Ébredés után gyorsan felöltöztek, és a család elindult, „tél-néző” útjára. Ritkás erdőbe értek. A hó vakította szemüket.

– Legyetek csendben! – szólt az apa. – Halljátok, hogy mesél az erdő?

Szarkapár perlekedésére lettek figyelmesek, később megbékéltek egymással és fürgén másik fára telepedtek.

Kis idő elteltével egy inbolygó fark jelent meg a tisztáson, amely egy rókatestben végződött. Megtorpant, lassan, orrát felemelve szimatolt, majd hirtelen észrevette az embereket. Nézte őket, aztán hátrálva behúzódott a bokorba.

Végtelen a csend és a fehérség!

Az ember nézte a hét csillogó szempárt és a feleségét, és csodálatos melegség járta át egész testét.

Bujdosó Ágnes

Kedves Gyerekek!

A sok kellemetlenség mellett a nagy hóesés mindannyiótoknak nagy örömet okozott. Szánkózásban, hógolyózásban, hóember építésben ezen a télen nem szütkölködtek. Esténként az LD újság mostanában talán még nagyobb örömet okozott, hisz a téli esték igen-igen hosszúak. Olvassátok továbbra is újságunkat, fejtsétek rejtvényeinket!

Köszöntő!

Március havának elején egy jeles napot találhattok a naptárban. Melyik ez? A virágoskertben „elszórt” betűk megadják a megfejtést!

Egy kis földrajz fiúnevekkel „spékelve”

Feladat: A fenti helységnevekben fiúnevek is szerepelnek. Melyek ezek?

Játék téli délutánokra az iskolában

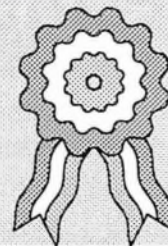
A gazdaasszony jószágai (három gyerek) liba, tyúk, malac egy padon ülnek. Hazajön a gazda és megkérdezi a gazdaasszonyt: van-e csirkéje? Ha nincs, addig érdeklődik, amíg el nem találja valamelyik állatfajtát, aki amikor meghallja, hogy a gazda őt kérdezte, körbefut a padon. Ha a gazda elkapja, helyet cserélnek.

Egy kis történelem

151 évvel ezelőtt, 1848-ban a fiatal értelmiség és a haladó gondolkodású emberek Magyarország függetlenségéért harcoltak. A kor kiemelkedő személyeinek a nevét olvashatjátok az összekevert betűkből. A négy nevet kérjük beküldeni!

EÓIPFT ÁDRSNO
KJAIÓ ÖRM
HOTUSKS AJLSO
SSÁCNTIC LHIMÁY

Összetett szavak

Úgy kell alkotnotok összetett szavakat, hogy az elő és utótagnak külön-külön a meghatározását kell összeraknotok!

1. A lányok éke, fejükön található + egy eszköz, ruhatisztításra is használják.

2. Az ember és az óra is teszi + az a személy, aki vigyáz valakire vagy valamire.

3. Látunk vele + átlátszó, törékeny anyag.

4. A lányok szeretnek e szerint öltözködni + a könyv, füzet ebből áll.

5. Ami sok pénzbe kerül + utat is készítenek belőle.

Beküldendő: az öt összetett szó!

Tisztelt Elnök Úr! Kedves Barátunk!

A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényből adódóan egyik legfontosabb feladatunk a cigány kultúra őrzése, ápolása. Ehhez azonban tudnunk kell, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében milyen értékeink vannak, amelyekkel számolnunk kell. Éppen ezért segítségetekkel és közreműködésetekkel felmérést készítettünk arról, hol működnek roma alkotók, különböző együttesek. Gondolunk elsősorban cigány folklór táncegyüttesekre, énekesekre, zenészekre, zenekarokra, írókra, mesemondókra, festőkre, fafaragógra, fazekasokra, kosárfőnökökre, olyan mesterséget űző cigányokra, akiket bemutatgatunk, alkotásaikat kiállíthatjuk.

Azzal a kéréssel fordulunk hozzátok, hogy levélben írjátok meg ezeknek az együtteseknek és vezetőiknek a nevét, az alkotók nevét, címét 1999. április végéig. Célunk egy megyei cigány folklórfesztivál megrendezése, illetve a cigány alkotók munkáinak bemutatása Nyíregyházán.

K Ö Z L E M É N Y

A Nemzeti Etnikai Roma Kisebbségi Érdekvédelmi Szervezet címe 1999. március 1-jével megváltozott. Az új címünk: 1063 Budapest VI. ker., Szív utca 54. szám.

Demeter János, elnök-képviselő

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1176 Ft,
fél évre: 588 Ft,
negyedévre: 294 Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetés díját
a szerkesztőség címére kell eljuttatni:*

5000 Szolnok,
Aranka utca 3.
Telefon:
06-56/372-269

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

Közösen gondoskodunk a legkiválóbbak díjazásáról, jutalmazásáról.

Tisztelt Elnök úr! Kedves Barátunk!

Arra kérünk, hogy értesítéseket levélben az alábbi címre küldjétek: **Farkas Kálmán, MCKSZ megyei elnök 4431 Sóstófürdő, Mókus köz 4.**

Munkátokhoz sok sikert kívánunk:

Farkas Tibor
kisebbségi önkormányzatok megyei szöv. elnöke

Csorba Miklósné
Nyíregyháza Cigány Önkormányzatának alelnöke

Farkas Kálmán MCKSZ megyei elnöke

JOGVÉDŐIRODÁK

Nemzeti és Etnikai Jogvédő Iroda
(vidéki irodák: Eger, Miskolc)

Irodavezető: Dr. Furmann Imre
Cím: Budapest Pf. 453/269
Telefon: 322-1491

Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda

Irodavezető: Dr. Pálfi Miklós
Cím: 5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon: 06-56/420-110

Cigányok Jog- és Érdekérvényesítő Irodája

Irodavezető: Dr. Kosztics István
Cím: 7600 Pécs, József A. u. 4.
Telefon: 06-72/325-558

Roma Parlament Konfliktusmegelőző és Jogvédő Irodája

Irodavezető: Dr. Pánczél Márta
Cím: 1084 Budapest, Tavaszmező út 6.
Telefon: 06-1/313-18-87

Roma Polgárjogi Alapítvány Jogvédő Iroda
(vidéki irodák: Miskolc, Pécs, Debrecen)

Irodavezető: Horváth Aladár
Cím: Budapest VIII. Ferenc krt. 22.
Tel: 06-1/218-64-76

Pentru Voj – Tiértetek Zala Megyei Kisebbségi Jogvédő Szervezete

Jogász: Dr. Hard Ferenc
Cím: Zalaegerszeg, Kossuth út 43. I. emelet
Telefon: 06-92/330-479

Ingyentej a gyerekeknek

Az iskolákban előfordul, hogy elcsenik egymás uzsonnáját a gyerekek. A cibakházi önkormányzatnál úgy tartják, nincs rossz gyerek, csak éhes. Megyénk a földművelésügyi tárca által indított iskolatejprogramban nem vesz részt, ezért is példaértékű a cibakházi kisebbségi önkormányzat kezdeményezése.

A cigány kisebbségi önkormányzat a helyi termelőszövetkezettel és az általános iskolával egyeztetve március elsejével indítja be tejprogramját, mely a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek tízóraijáról gondoskodik. A kedvezményezettek között roma és nem-roma lurkó egyaránt akad, hiszen ebben az esetben nem kisebbségi, hanem szegénykérdésről van szó. A felmérések szerint 50-60 gyermek ellátását segítenék naponta, két deciliter tejjel, melyhez – a cibaki vállalkozók támogatásától függően – egy-két kiflit is adnának. A tejet a termelőszövetkezet biztosítaná. A terv megvalósításához már csak az ÁNTSZ engedélye szükséges.

(Új Néplap 1999. február 26.)

Fizetségért perelnek

135 ember kártérítési ügyében a tegnapi első tárgyaláson **Fazekas Sándor** karcagi polgármestert is meghallgatta a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság. A felperesek másfél-millió forintot követelnek, mert az önkormányzat a szociális

segélyért cserébe munkára kötelezte őket. A tárgyaláson három tanut hallgattak meg az önkormányzat részéről, akik a helyi cigány kisebbségi önkormányzat elnökével szemben azt állították, hogy a munkavégzés önkéntes volt – tudatta lapunkkal **Farkas Lilla**, a felperesek jogi képviselője. Ezen álláspontjukat a felperesek állítását igazoló dokumentumok hatására sem változtatták meg, mondta az ügyvédnő. A felperesek által benyújtott keresetlevél szerint a város önkormányzata 1991 és 1996 között jogsértő módon intézte az átmeneti segélykérelmekkel kapcsolatos államigazgatási ügyeket. A szociális csoport – mint arról a MH elsőként beszámolt – az átmeneti segély feltételül szabta, hogy a kérelmezők előzőleg önkéntes társadalmi munkát végezzenek. Az alperesek esetenként öt-tíz napot dolgoztak. Az alperesek azt sérelmezik, hogy a „társadalmi munkát” nem önkéntesen végezték, ezért fizettséget nem kaptak. A szociális segély a jelenlévő törvények szerint semmi máshoz nem köthető, csak a szociális helyzethez. A városi ügyészség valamint a kisebbségi jogok országgyűlési biztosa a gyakorlatot korábban már alkotmányosértőnek találta. A következő tárgyalást március közepére tűzte ki.

N.I.E.

(Magyar Hírlap, 1999. február 25.)

Forráshiányos a roma gimnázium

Az utóbbi hét évben elfogadott kormányzati törekvés volt, hogy a költségvetés minden

évben egy-egy kisebbségi iskola megépítését, alapítását finanszírozza. A periódus kedvezményezettjei közül eddig kimaradt a magyarországi cigányság. Az egyetlen, kifejezetten roma fiatalok képzésére létrehozott középfokú intézmény a pécsi Gandhi Közalapítványi Gimnázium lényegében a büdzséből kisorsított maradék támogatásokból kezdte meg 1995-ben működését. A középiskola, amelyből jövőre kerül ki az első érettségiző évfolyam, azóta is a kollégium épületében működik. A valódi iskolaépület egyenlőre még terv, de a sportcsarnok már félig elkészült. A beruházás biztonságos befelyezését azonban kétségessé teszi, hogy a költségvetési tervezetben szereplő 350 millió forint helyett végül csak 210 millió kerül a végleges változatba. Az építkezéshez szükséges 76 millió forintot március végéig kell előteremtenie a közalapítványnak. A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal lehetőségei csak a tárcák közötti koordinációra terjed ki – jelentette ki a kuratórium tegnapi sajtótájékoztatóján **Varjú Gabriella**, a Nemzeti Etnikai és Kisebbségi Hivatal elnökhelyettese. A hiány pótlásával kapcsolatos korábbi egyeztetésen **Pokorni Zoltán** oktatási miniszter 40 milliós pótlólagos támogatásra tett ígéretet. A fennmaradó összeget előreláthatólag a Soros Alapítvány hozzájárulásával, illetve helyi forrásokból fedeznék.

(Népszava 1999. február 26.)

